

Fange insekter og andre småkryp

Insektfeller

Fallfelle: Dette er en felle for å fange insekter og andre smådyr som ferdes på bakken. Den kan lages ved å grave ned en boks (for eksempel tomt yoghurtbeger) eller et syltetøyglass. Kanten på boksen må være i høyde med jordoverflaten. Plasser noen steiner rundt, og legg en planke oppå steinene, for å beskytte mot regn og strøfall. Litt frukt, ost, kjøtt eller syltetøy øker sjansene for å få dyr i fella. Men sørg for at det ikke blir for klissete.

En slik felle bør settes ut minimum en dag i forveien. Dersom fella skal bli stående en stund, kan det være en fordel å tilsette konserveringsmiddel (vann og glykol).

Kilde: miljolare.no

Prøv også å grave de ned på forskjellige steder og med ulik lokkemat. Er det de samme insektene overalt, eller har plasseringen betydning? Hvilke insekter går i fella dersom du legger i frukt? Og er det åtselbiller som kommer dersom dere lokker med kjøtt?

Potetfelle: Ta en stor potet og del i to på langs og uthul delene. Grav den nedre delen ned i jorda slik at kanten på poteten er i høyde med jordoverflaten. Lag to hull i kanten på den øvre halvdel av poteten. Dette blir inngangen. Legges oppå den andre halvdel. Sett i et par spiker for å få poteten til å være i ro. Denne fella kan brukes om dagen.

Insekthåver

Sommerfuglhåv: Sommerfuglhåven er lett, slik at den kan beveges hurtig gjennom lufta. For å fange flygende insekter som sommerfugler og øyestikkere, er det larest å føre håven mot insektet fra undersiden og helst bakfra. Håven har stor åpning, og er dyp, slik at vi kan fange sommerfuglen uten å skade den. Når sommerfuglen er nederst i håven, kan vi vri posen, slik at den ikke slipper unna.

Slaghåv: En vanlig metode for å samle insekter, er ved å dra eller slå håven gjennom vegetasjonen. Til dette er det en fordel med en kraftigere håv.

Riste ned småkryp fra greiner og stammer

Det er mange småkryp som holder til i busker og trær. Disse kan vi få tak i ved å riste i greiner og slå på stammer. Med en hvit duk under busken/treet, vil vi lett se alle dyrene som faller ned.

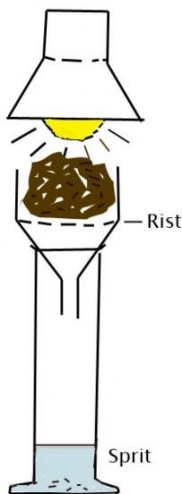
Lete etter småkryp under steiner og i råtne stubber

Dersom du løfter på noen steiner og stammer som ligger på bakken, vil du se at det er mange dyr som gjemmer seg her. Her vil du kunne finne skolopender, løpebiller, saksedyr, meitemark, snegler og maurkoloni. Men skal du fange dem, må du som regel være veldig rask!

I gamle stubber og råtne stammer vil man ofte finne en del småkryp som skjuler seg eller spiser. Bruk en sløv kjøkkenkniv og for å pirke bort bark og litt av den råtne veden. Men husk at dette er viktige leveområder for en rekke arter. Ødelegg derfor ikke mer enn nødvendig.

Småkryp som skjuler seg i mose og strøfall

Det finnes mange småkryp som er så små, eller som gjemmer seg så godt, at vi ikke får øye på dem. For å få frem disse, kan man ta med mose og strøfall tilbake på skolen og plassere det i ei førnetrakt. I førnetrakta er det ei rist som skal holde igjen mose og strøfall, men slippe småkrypene forbi. Over trakta må det være ei lyspære. Dyrene vil trekke nedover og vekk fra lyset, og vil til slutt havne i begeret under trakta, som er fylt med konserveringsmiddel. Førnetrakta bør få stå med lyset på over natta. Neste dag kan dere bruke mikroskopet og se hva dere fant!

Kilde: NDLA

Kilde fotografi: KPT Komet

Hva så når dyrene er fanget?

Artsbestemmelse: Å finne ut hvilken art det er man har fanget, kan være en utfordring. Blant insekter og småkryp er det et stort mangfold, så det er vanskelig å finne håndbøker som omtaler alle artene. Ofte finner man bare noe som likner, og ikke akkurat den arten man har i hånda. Men man trenger ikke nødvendigvis å finne akkurat hvilken art det er. Det er like mye læring i å finne ut hvilke gruppe dyr det tilhører. Og det er slettes ikke så vanskelig. Fordelen ved å artsbestemme disse små dyrene, er at man som regel har dem på glass. Dermed kan man ta seg tid til å bruke en bestemmelsesnøkkel, og ta det steg for steg.

I felt: For å se på dyrene ute i felt bør man ha gjennomsiktige beholdere. Et syltetøyglass hvor man har laget pustehull i lokket, fungerer helt fint. Ellers går det an å få kjøpt linsekopper, som har lokk med forstørrelse. Disse gjør det enklere å studere dyrene. Et annet, veldig godt alternativ er terrarium av plast. Disse har store lokk med pustehull og håndtak til å bære i. Her er det lett å få dyrene opp i, lett å studere dem og lett å få de med seg tilbake til klasserommet. Dersom dyrene skal tas vare på en stund, er det her også lettere å skape et miljø som dyrene vil trives i.

I klasserommet:

Terrarium: Ute i felten kan det bli litt travelt, og ikke alle får sett alle dyrene. Ved å ta de med tilbake til klasserommet i et terrarium, får flere sjansen til å studere dyrene i ro og mak. Tenk igjennom hvor dere fant dyret, og hva dere tror det trenger for å trives. Blad, blomst, jord? En fruktbit eller litt syltetøy. Kanskje en kjøttbit. De bør tilbys et sted der de kan skjule seg, og pass på at terrariet ikke blir stående i sola. Sørg alltid for at dyrene får vann. Noen dyr er mer robuste enn andre, og vil kunne leve lenge i et terrarium. Uansett bør man etter et par dager levere tilbake dyret der man fant det.

Stereolupe: Å studere dyrene i stereolupe, kan åpne en helt ny verden. Det er både fascinerende og spennende å få lov til å oppdage hvordan disse små dyrene ser ut på nært hold. Da vil man oppdage mønster og farger, og små hår, klør eller øyne, som man ellers ikke ville ha sett. For å kunne studere dyrene i ro og mak, må de først avlives. Det vanligste er å benytte et drepeglass, det vil si et tett glass med gips eller trekkpapp, tilsatt etylacetat (= eddiketer). Et giftfritt alternativ er rett og slett å plassere insektene i fryseren.
